

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

65009, м. Одеса, Фонтанська дорога, 23, Тел. 0(482) 63-34-04, факс 0(482) 63-97-64

24.03.14 № 624-3

на № _____

Голові Комітету Верховної Ради України
з питань державного будівництва
та місцевого самоврядування
Д. Жванії

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5
Верховна Рада України
Комітет з питань державного будівництва
та місцевого самоврядування

Шановний Давиде Вазсайовичу!

На Ваш лист № 04-16/14-91-1 від 04.03.2014 року надсилаємо доктринальні висновки кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія» щодо проектів Законів України «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання» (реєстр. № 3747 від 11.12.2013 р.), «Про місцеві ініціативи» (реєстр. № 3740 від 16.12.2013 р.), «Про внесення змін до Закону України «Про органи самоорганізації населення» (реєстр. № 3704-1 від 11.12.2013 р.).

З повагою,

**Ректор Університету,
професор**

В. В. Завальнюк

ВИСНОВОК
кафедри конституційного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону
України
«Про органи самоорганізації населення»
(реєстр. № 3704-1 від 11.12.2013 р.)

Кафедра конституційного права, відповідно до листа Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування (вих. № 04-16/14-91-1 від 04.03.2014 р.), розглянувши проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про органи самоорганізації населення» (нова редакція), реєстр. № 3704-1 від 11.12.2013 р. (далі - Законопроект), зазначає наступне.

Законопроект структурно складається з 7 розділів, що включають 33 статі та прикінцеві положення. Метою Законопроекту є «визначення правового статусу, порядку створення, організації діяльності, припинення повноважень і ліквідації органів самоорганізації населення та сільського» - надалі у Законопроекті речення обривається.

Позитивною рисою є те, що у разі прийняття Законопроекту буде оновлено законодавство про органи самоорганізації населення відповідно до сучасних реалій, потреб. Також актуальності законопроекту додає те, що у його нормах враховано досвід створення та функціонування органів самоорганізації населення за чинною редакцією Закону «Про органи самоорганізації населення», а також ліквідовано певні прогалини, які містить цей Закон.

Отже, прийняття Законопроекту є доцільним та цілеспрямованим на удосконалення правового регулювання участі членів територіальної громади у роботі органів місцевого самоврядування через органи самоорганізації населення, що має важливе значення для ефективізації здійснення місцевого самоврядування. Важливим також є і заохочення членів територіальної

громади до участі у місцевому самоврядуванні через створення органів самоорганізації населення, які сприятимуть захисту їх прав на локальному рівні.

Водночас, визначаючи у цілому доцільність прийняття запропонованого Законопроекту, варто виокремити ряд пропозицій та зауважень з метою його покращення.

Концептуальне зауваження: майже одночасно з Законом проектом були продані проекти Законів України «Про місцеві ініціативи» (реєстр. № 3740 від 16.12.2013 р.) та «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання» (реєстр. № 3747 від 11.12.2013 р.). Усі три законопроекти спрямовані на покращення ситуації із реалізацією членами територіальної громади свого права брати участь у місцевому самоврядуванні. Однак, положення цих законопроектів не завжди узгоджені один з одним, що може викликати певні складнощі при їх практичній реалізації.

Текст Законопроекту також викликає певні зауваження.

Стаття 2 Законопроекту надає визначення терміну «територіальна громада». Виходячи зі змісту цієї статті, до складу територіальних громад можуть входити мікрोगромади, визначення яких також міститься у статті 2:

«мікробмада - частина членів територіальної громади, яка об'єднана компактним проживанням на законних підставах на території села (кількох сіл, селища, району в місті (які не є адміністративними центрами місцевих рад), мікрорайону, вулиці, кварталу, будинку (кількох будинків), гуртожитку (кількох гуртожитків) тощо та відносною спільністю соціальних, культурних, побутових та інших потреб чи інтересів, в межах території якої створюється орган самоорганізації населення».

Думається, доцільним було б підкреслити, що йдеться не про будь-яку мікрोगромаду (наприклад, що об'єднує осіб за інтересами), а саме про територіальну мікрोगромаду, що об'єднує осіб за територією проживання.

Тому більш точним вважаємо використання терміну «територіальна мікрогрумада».

Стаття 2 також надає визначення терміну «загальні збори» як - «зібрання членів мікрогрумади для вирішення питань місцевого значення, передбачених цим Законом».

Однак, воно не узгоджується із Проектом Закону України «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання» (реєстр. № 3747 від 11.12.2013 р.). Це ж саме стосується і терміну «конференція». Зрозуміло, що терміни вводяться для використання саме у Законопроекті, - але навряд чи доцільно вносити термінологічну плутанину до чинного законодавства.

Стаття 2 також містить термін «загальний склад органу самоорганізації населення»: «загальний склад органу самоорганізації населення - кількісний склад органу самоорганізації населення, визначений загальними зборами (конференцією)». Думається, що термін «склад органу самоорганізації населення» буде не менш точним та більш лаконічним.

Частина 3 статті 3 передбачає, що: «3. Основними завданнями органів самоорганізації населення є:

1) створення умов для участі членів відповідної мікрогрумади у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції та законів України».

Вбачається, що органи самоорганізації населення є одним із способів залучення населення до участі у місцевому самоврядуванні, через них члени територіальних громад та мікрогрумад реалізують належні їм на місцевому рівні права. У цьому контексті п. 1 дещо нівелює сутність органів самоорганізації населення.

У статті 4 «Законодавство про органи самоорганізації населення» є посилання на Європейську хартію місцевого самоврядування. Проте, цей європейський стандарт лише опосередковує взаємовідносини між органами

державної та муніципальної влади та не охоплює добровільні об'єднання громадян за місцем проживання в органи самоорганізації населення.

Стаття 8 у частині 3 містить чотири «територіальні рівні» органів самоорганізації населення:

- комітети села (сіл), селища, району у місті, які не є адміністративними центрами місцевих рад;
- комітети мікрорайонів та житлових комплексів;
- вуличні, квартальні та інші комітети, створені за територіальною ознакою;
- будинкові комітети.

Органи самоорганізації населення не утворюють ієрархічної структури з вертикальним підпорядкуванням, тому не дуже зрозуміло використання терміну «рівень».

У частині 3 статті 9 передбачено, що ініціатором проведення загальних зборів (конференції) може бути сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті (у разі її створення) ради. Навряд чи це відповідає принципу добровільності утворення органів самоорганізації населення та кореспондується з назвою органи «самоорганізації населення».

Частина 7 статті 9 Законопроекту містить перелік питань, які вирішують загальні збори стосовно органів самоорганізації населення. Однак, він не узгоджується із Проектом Закону України «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання» (реєстр. №3747 від 11.12.2013 р.).

Частина 1 статті 10 Законопроекту передбачає, що «загальний склад органу самоорганізації населення визначається загальними зборами (конференцією)». Думається, що доповнення цього положення інформацією про мінімальну та максимальну кількість членів органу самоорганізації населення було б плідним.

Частина 2 статті 13 встановлює, що: «Персональний склад органу самоорганізації населення обирається на строк, визначений Положенням про орган самоорганізації населення, але не більше ніж на строк повноважень місцевих рад. Строк повноважень персонального складу органу самоорганізації населення обчислюється з дня його обрання». Така прив'язка терміну повноважень персонального складу органу самоорганізації населення до строку повноважень місцевих рад вбачається ніяк не аргументованою.

Частина 14 статті 14 Законопроекту передбачає, що: «Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради затверджує методичні рекомендації щодо порядку здійснення легалізації органів самоорганізації населення, Типовий регламент їхньої діяльності, а також надає необхідну організаційну та правову допомогу органам самоорганізації населення у проведенні їх легалізації».

Враховуючи важливість кваліфікованого та своєчасного виконання цього завдання, більш плідним було б покласти його на Кабінет Міністрів України чи інший орган центральної виконавчої влади.

Частина 1 статті 15 Законопроекту встановлює, що за органом самоорганізації населення може бути закріплено повноваження: «б) здійснювати контроль за порядком формування тарифів на житлово-комунальні послуги, якістю та обсягами цих послуг, що надаються членам мікроромад, за якістю та обсягами проведених ремонтних робіт у житлових будинках (гуртожитках); підписувати разом із представниками замовника житлово-комунальних послуг та ремонтних робіт акти передачі-прийому наданих членам мікроромади житлово-комунальних послуг та виконаних ремонтних робіт».

Однак незрозуміло, як органи без владних повноважень можуть здійснювати контроль. Ймовірно, що мається на увазі не контроль, а нагляд.

Відсутність в органів самоорганізації населення владної природи та відповідно - владних повноважень також ставить під сумнів передбачену ч. 1

ст. 16 можливість делегування їм права складання адміністративних протоколів про правопорушення у сфері благоустрою населених пунктів.

Посилаючись на висловлену вищу тезу, також недостатньо обґрунтованою виглядає положення частини 1 статті 22 щодо того, що акти органу самоорганізації населення є «обов'язковими для усіх членів органу самоорганізації населення».

Викладені зауваження та пропозиції дають змогу зробити висновок щодо необхідності подальшої роботи над Законопроектом з метою його удосконалення.

**Завідувач кафедри
конституційного права
Національного Університету
«Одеська юридична академія»,
д.ю.н., професор**

А. Р. Крусян

ВИСНОВОК
кафедри конституційного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
щодо проекту Закону України
«Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за
місцем проживання»
(реєстр. № 3747 від 11.12.2013 р.)

Кафедра конституційного права, відповідно до листа Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування (вих. №04-16/14-91-1 від 04.03.2014 р.), розглянувши проект Закону України «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання», реєстр. № 3747 від 11.12.2013 р. (далі - Законопроект), зазначає наступне.

Законопроект структурно складається з 5 розділів, що включають 18 статей та прикінцеві положення. Метою Законопроекту є визначення правових та організаційних засад скликання та проведення загальних зборів членів територіальної громади за місцем проживання (далі - загальних зборів) та конференцій їхніх представників (далі - конференцій), повноваження загальних зборів (конференцій) та порядок реалізації цих повноважень.

Законопроект є актуальним та нагальним. Адже питання організації та проведення загальних зборів регламентуються вельми застарілим підзаконним актом - Постановою Верховної Ради України від 17 грудня 1993 р. «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні». Фактично, використовувати цю Постанову без таких, що заповнюють прогалини у її тексті, статутів територіальних громад та поточних рішень місцевих рад, неможливо. Це призводить до істотних проблем, з якими зутикаються члени територіальних громад при організації та проведенні загальних зборів, при реалізації рішень загальних зборів, а інколи відсутність конкретизуючих Постанову актів взагалі унеможливорює проведення загальних зборів (конференцій).

Але, загальні збори (конференції) використовуються членами територіальної громади не тільки для вирішення важливих питань місцевого життя (у такому випадку їх проведення є факультативним), організація та проведення загальних зборів (конференцій) прямо передбачена Законом «Про органи самоорганізації населення» для утворення цих органів, формування їх персонального складу тощо. Відповідно, неможливість провести загальні збори тягне за собою неможливість утворення органу самоорганізації населення та його нормального функціонування у відповідності з чинним законодавством. Таким чином, Законопроект є актуальним і нагальним.

Юридична (законодавча) техніка, зокрема юридичні конструкції та використанні засоби побудови Законопроекту у цілому не викликають заперечень.

Водночас, визначаючи у цілому доцільність прийняття запропонованого Законопроекту, варто виокремити ряд пропозицій та зауважень з метою його покращення.

По-перше, Законопроект було подано майже одночасно з проектом Закону України «Про місцеві ініціативи», реєстр. № 3740 від 16.12.2013 р. Проте, вони не узгоджуються між собою, зокрема, щодо суб'єктів, які мають право вдатися до таких форм безпосередньої демократії, як місцева ініціатива (громадяни України) та загальні збори чи конференції (громадяни України, особи без громадянства, іноземці, біженці та вимушені переселенці). Думається, дотримання єдиної позиції стосовно цих- форм безпосередньої демократії у поточному законодавстві було б доцільним.

По-друге, Законопроект не передбачає внесення змін до Закону «Про органи самоорганізації населення». Зрозуміло, що одночасно з цим законопроектом 11 грудня 2013 р. було зареєстровано Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про органи самоорганізації населення» (нова редакція), реєстр. № 3704-1. Однак, внесення проекту закону не означає його прийняття.

По-третє, текст Законопроекту містить деякі норми, що потребують подальшого вдосконалення.

Особливе значення має визначення термінів, що вживаються в Законі (ст. 2 Законопроекту). Так, у статті 2 надається визначення членів територіальної громади. Це - «громадяни України, іноземці, особи без громадянства, біженці та вимушені переселенці, які зареєстровані у встановленому законом порядку та на законних підставах проживають на території села, селища, міста». Визначення не узгоджується з Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». Проте, розділ «Перехідні положення» Законопроекту не передбачає внесення відповідних змін до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні». До того ж, надання політичних прав особам, що не є громадянами України, навіть на місцевому рівні, може викликати дискусії.

Крім того стаття 2 Законопроекту містить визначення нового терміну - «мікрогромада», що потребує внесення відповідних змін до Закону України «Про місцеве самоврядування». Втім, розділ «Перехідні положення» Законопроекту не передбачає внесення таких змін.

У п. 2 статті 4 основним завданням загальних зборів названо «представлення (виявлення, узагальнення та вираження) і захист прав та інтересів членів територіальної громади (мікрогромади)». Думається, що перші дужки навряд чи потрібні - адже «представлення інтересів» є синонімом «вираження інтересів», але не їхнього виявлення та узагальнення.

У статті 9 «Повноваження загальних зборів» у п.п. 2 п. «а» йдеться про «суспільно значущі питання, які зачіпають права та інтереси мешканців відповідних територій», а у п. 3 - про «питання місцевого значення». Враховуючи обсяг повноважень загальних зборів (конференцій) думається, що у п. 2 також можна використати словосполучення «питання місцевого значення».

У статті 9 «Повноваження загальних зборів» у п. «б» більш логічним було б поміняти місцями підпункти 1 та 2:

«1) обговорювати та вирішувати питання щодо спрямування коштів членів територіальної громади (мікрогромади) разом з коштами місцевого бюджету, підприємств, установ та організацій різних форм власності, трудових і матеріально-технічних ресурсів на будівництво, модернізацію, ремонт і утримання об'єктів соціальної інфраструктури, благоустрій населених пунктів, на заходи з охорони навколишнього природного середовища, а також вносити відповідні пропозиції з цих питань органам публічної влади та їх посадовим особам;

2) приймати рішення про запровадження місцевих зборів на засадах добровільного самооподаткування».

У статті 9 «Повноваження загальних зборів» у пп. 1 п. «в» йдеться про повноваження загальних зборів «обирати від мікрогромади представників, уповноважених представляти інтереси цієї мікрогромади на конференції вищого рівня, визначати термін та обсяг їх повноважень». У цій фразі не дуже зрозуміло, що мається на увазі під визначенням обсягу повноважень - її можливо трактувати як отримання вказівок, від виконання яких представник не може відхилитися, на зразок імперативного мандату.

У пункті 4 статті 11 робиться посилання на Статут територіальної іромади, а в пункті 5 статті 11- на Положення про орган самоорганізації населення (ймовірно, що затверджене відповідною місцевою радою). Проте, більшість територіальних громад в Україні досі не має своїх Статутів, а більшість місцевих рад не затверджувала своїми рішеннями Положення про орган самоорганізації населення. Розділ «Перехідні положення» відповідних вказівок також не містить.

Пункт 1 статті 12 Законопроекту передбачає, що обрання делегатів конференції здійснюється на відповідних загальних зборах, які мають передувати цій конференції та проводяться в межах дрібніших складових територій (району в місті, мікрорайону, вулиці, кварталу, будинку (декількох будинків), гуртожитку (декількох гуртожитків) чи Інших дрібніших територій) із оформленням відповідних протоколів. Ця норма є незрозумілою з тієї точки

зору, наскільки заздалегідь можна обрати такого представника. Наприклад, орган самоорганізації населення при проведенні чергових загальних зборів, на випадок необхідності участі у конференції може обрати представника, навіть поки що не маючи інформації про дату конференції. Чи такий представник буде повноважним? Чи є якісь обмеження у часі - скільки тривають повноваження обраного представника?

Пункт 1 статті 13 передбачає занесення до списку реєстрації учасників загальних зборів (конференції) номера телефонів учасника. Думається, що це утруднює заповнення списку та перевантажує його не суттєвою інформацією.

Пункт 6 статті 16 Законопроекту передбачає, що «контроль за врахуванням рішень загальних зборів (конференцій) у діяльності посадових осіб та органів місцевого самоврядування покладається на сільського, селищного, міського голову, голову районної в місті (у разі її створення) ради, виконавчий комітет відповідної місцевої ради, а також на ініціаторів скликання загальних зборів (конференції)». Після цього йде п.7:

«7. Порушення встановленого порядку розгляду рішення загальних зборів (конференції) органом місцевого самоврядування чи його посадовими особами може бути оскаржено ініціатором скликання загальних зборів (конференції) або окремими учасниками загальних зборів (конференції) у судовому порядку».

Думається, що ініціаторів скликання загальних зборів наділено не контрольними, а наглядовими повноваженнями, про що і свідчить пункт 7 статті 16 Законопроекту.

Пункт 8 статті 16 передбачає, що «рішення загальних зборів (конференції), прийняті в межах чинного законодавства і власних повноважень, є обов'язковими для виконання органами самоорганізації населення». Навряд чи можна зобов'язати виконувати рішення загальних зборів (конференцій) органи, які по-перше, не мають владних повноважень, а по-друге, не мають або майже не мають фінансової та матеріальної бази для

свого функціонування. Це робить відповідну норму Закону суто декларативною.

Пункт 1 статті 18 Законопроекту закріплює, що «неодноразовий несвоечасний розгляд або неодноразове залишення без розгляду рішень загальних зборів (конференцій) сільською, селищною, міською, районною в місті (у разі її створення) радою або відповідною посадовою особою, може бути підставою для дострокового припинення повноважень цієї ради або посадової особи згідно із порядком, передбаченим чинним законодавством». Звідси, є незрозумілим, що мається на увазі під «неодноразовим розглядом», «несвоечасним розглядом», та на які саме нормативні акти, що передбачають порядок дострокового припинення повноважень ради чи посадової особи, у т.ч. за залишення без розгляду рішень загальних зборів (конференцій), посилаються автори цієї норми.

Викладені зауваження та пропозиції дають змогу зробити висновок щодо необхідності подальшої роботи над Законопроектом з метою його удосконалення.

**Завідувач кафедри
конституційного права
НУ «Одеська юридична академія»,
д.ю.н., професор**

А. Р. Крусян

ВИСНОВОК
кафедри конституційного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
щодо проекту Закону України
«Про місцеві ініціативи»
(реєстр. № 3740 від 16.12.2013 р.)

Кафедра конституційного права, відповідно до листа Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування (вих. № 04-16/14-91-1 від 04. 03. 2014 р.), розглянувши проект Закону України «Про місцеві ініціативи», реєстр. № 3740 від 16.12.2013 р. (далі - Законопроект), зазначає наступне.

Законопроект структурно складається з чотирьох розділів, що включають двадцять статей та прикінцеві положення. Метою Законопроекту є визначення правових засад, організації, порядку внесення на розгляд та прийняття рішень у порядку місцевої ініціативи з метою забезпечення прав громадян України вирішувати питання місцевого значення.

Позитивною рисою є те, що у разі прийняття Законопроекту ліквідується наявна у чинному законодавстві прогалина, яка поки що не дозволяє активно використовувати місцеву ініціативу як форму безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення. Це негативно відображається на спробах органів місцевого самоврядування залучити членів територіальної громади до взаємодії, а також знижує рівень довіри громадян до органів місцевого самоврядування. Фактично, у разі прийняття відповідного Закону, на місцевому рівні з'явиться нормативна база, яка дозволить вдаватись до місцевих ініціатив для виявлення потреб та проблем територіальної громади. На сучасному етапі на державному рівні не існує аналогічних нормативних актів, і тільки поодинокі місцеві ради врегулювали порядок використання місцевих ініціатив на відповідній території через Статути територіальних громад та поточні рішення.

Отже, прийняття Законопроекту є доцільним та цілеспрямованим на удосконалення правового регулювання участі членів територіальної громади у роботі органів місцевого самоврядування, що має важливе значення для ефективізації здійснення місцевого самоврядування.

Водночас, визначаючи у цілому доцільність прийняття запропонованого Законопроекту, варто виокремити ряд пропозицій та зауважень з метою його покращення.

Не досить вдалим є визначення місцевої ініціативи. По-перше, в одному рішенні двічі використовується слово «відповідний», що є стилістичною неточністю та «розмиває» сутність речення. По-друге, у визначенні зазначено, що місцева ініціатива вноситься «у порядку, передбаченому Законом» (ст. 1 Законопроекту). А вже у ст. 2 йдеться про те, що «місцева ініціатива може бути внесена безпосередньо громадянами». Системний аналіз тексту Законопроекту надає підстави стверджувати, що він передбачає не безпосереднє внесення місцевої ініціативи, а її подання з дотриманням певного порядку.

До речі, передбачений Законом порядок внесення місцевої ініціативи навряд чи можна назвати позбавленим бюрократизму. Фактично, ст.ст.2-11 (більша частина Законопроекту) послідовно характеризують його стадії. Можливо, такий багатоетапний та тривалий процес внесення місцевої ініціативи може бути обґрунтованим, коли йдеться про неорганізоване населення. Але, виникає питання - чому населення, організоване у громадські об'єднання, органи самоорганізації населення, трудові колективи тощо, має слідувати цьому порядку? Думається, логічним було б передбачити два процеси подання місцевих ініціатив, з урахуванням того, що у кожному селі, селищі, місті вже існують інститути громадянського суспільства, які об'єднують членів територіальних громад або за інтересами, або за територією проживання. Наприклад, місцева ініціатива може бути висунена на загальних зборах членів територіальної громади. Навряд чи доцільно після процедури скликання та проведення загальних зборів, де можна розглянути проект

місцевої ініціативи та обрати ініціативну групу, починати процедуру подання місцевої ініціативи - оформлення місцевої ініціативи (вже відбулося), утворення ініціативної групи (вже обрана), збір підписів (загальні збори вже схвалили проект) тощо.

Стаття 2 Законопроекту передбачає, що місцева ініціатива може бути внесена громадянами, що зареєстровані в установленому порядку на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці до ради якої вона відноситься. Не досить зрозуміло, чому обмежуються права тих громадян, які не зареєстровані у цьому населеному пункті, але мають на праві власності нерухоме майно, чи громадян, які працюють у цьому населеному пункті, але не мають відповідної реєстрації.

Стаття 5 передбачає, що «Бюджетне обґрунтування готує бюджетна комісія ради, яка надає свою аргументовану реакцію на цю ініціативу». Думається, більш коректним було б вказати, який саме документ подає ця комісія за підсумками розгляду місцевої ініціативи.

Стаття 6 регламентує утворення ініціативної групи. Однак, мінімальної та максимальної кількості членів цієї групи вона не передбачає.

Стаття 7 встановлює, що ініціативна група утворюється на установчих зборах ініціативної групи, громадянами України, які є дієздатними та досягли 18 років. Навряд чи це кореспондує з вимогою статті 2 про наявність реєстрації на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Аналогічне зауваження можна адресувати ч.-4 статті 9: «Громадянин України, який підтримує проект рішення, ставить свій підпис на підписному листі, особисто зазначаючи при цьому своє прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, серію та номер паспорта, а також адресу проживання». Тим більше, що ч. 6 цієї ж статті передбачає, що «кількість підписів, необхідних для підтримки проекту рішення, підготовленого в порядку місцевої ініціативи, повинна складати не менше 0,5 % від загальної кількості виборців, місце проживання яких зареєстровано згідно з Законом України «Про свободу

пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» на території ради, якої вноситься місцева ініціатива.

Стаття 16 передбачає, що тільки уповноважений представник ініціативної групи має право виступати на засіданнях комісії місцевої ради, виконавчих органів ради та пленарному засіданні ради із доповіддю з питання місцевої ініціативи та відповідати на запитання депутатів згідно з регламентом ради. Не дуже зрозуміло, чому інші члени ініціативної групи позбавлені такого права, а також що необхідно робити, якщо ініціативна група не може узгодити кандидатуру такого «уповноваженого». Фактично, майже усі члени ініціативної групи після подання проекту місцевої ініціативи взагалі не задіяні у подальшому процесі його просування. Навряд чи доцільно відстороняти їх від подальшої роботи над проектом місцевої ініціативи у раді.

Текст Законопроекту містить багато пунктуаційних помилок та неузгоджених речень.

Викладені зауваження та пропозиції дають змогу зробити висновок щодо необхідності подальшої роботи над Законопроектом з метою його удосконалення.

**Завідувач кафедри
конституційного права
НУ «Одеська юридична академія»,
д.ю.н., професор**

А. Р. Крусян